

ЕКОНОМІЧНИЙ І ВАЛЮТНИЙ СОЮЗ: ТОНКОЩІ СТВОРЕННЯ

У статті розглядається склад/наї процес формування економічного і валютного союзу в країнах Західної Європи, а також розглядаються труднощі, які членам Союзу довелося подолати.

***Ключові слова:** Маастрихтський договір, коаліційні процеси, нові промислові азіатські країни, євро. єдиний економічний простір. Європейська система центральних банків, економічна інтеграція. Комісія Європейських співтовариств.*

Економічний і валютний союз (ЕВС) був створений відповідно до Маастрихтського договору і надалі став формою поглиблення Європейської інтеграції і одночасно концентрацією проблем європейської економіки і фінансів. Він не охоплював весь спектр соціально-економічного розвитку країн-членів Європейського союзу, і навіть більш незначного числа учасників ЕВС, але його значення для майбутнього європейського об'єднання можна вважати головним.

Європейський економічний і валютний союз - виключно складний і ризикований проект. Його виконання було пов'язано з великим числом всіляких труднощів, витрат сил і фінансів, при тому, що заздалегідь визначити його ефективність було просто неможливо. Плюси і мінуси ЕВС могли проявитися по-різному для різних держав, класів і галузей економіки. Не було абсолютної впевненості і в тому, що євро (єдина для Європи валюта) витримає перевірку часом [1, ст. 5-6].

У такому випадку доречним є запитання: навіщо Євросоюзу знадобилося створювати настільки потужну споруду, як Економічний і валютний союз. Для цього необхідно розібратися, розглянувши основні зміни, що сталися з європейською інтеграцією, потім і з Євросоюзом, починаючи з 50 -х рр. XX ст. Під час Другої світової війни і після її закінчення федералістично налаштовані діячі з руху Опору та урядів виробили переконливу критику європейської державної системи. На їх думку, головна мета держави полягає в тому, щоб захистити життя і процвітання громадян. Роки війни показали, що європейські держави не в змозі забезпечити ні того, ні іншого. Тому слідом за об'єднуючими поглядами, багато хто в Європі почали визнавати,

що « державна система » Західної Європи не виправдала очікувань, і дозріли умови для її заміни [2, ст. 138].

Об'єднуючі процеси в Європі почалися 18 квітня 1951, коли шість країн Італія, Франція, Німеччина, Бельгія, Нідерланди, Люксембург, керуючись міркуваннями економічної доцільності, міжнародної стабільності і необхідністю нової якості солідарності заради взаємного прогресу, вирішили « закласти основу для інститутів, які вкажуть напрямок до відтепер спільної для них долі » [4, ст. 178]. Саме ці шість країн будуть охарактеризовані Італійським політиком Джуліано Амато як « архітектори європейського будівлі »

До 1993 р. в співтоваристві фактично закінчилося формування єдиного внутрішнього ринку, який передбачав свободу руху капіталів, послуг і товарів. Все це вимагало проведення єдиної фінансової політики країн Європейського співтовариства.

Також характерною рисою 1990-х рр. ХХ ст. стало виникнення в соціально-економічній сфері ряду довготривалих завдань, які необхідно було вирішувати спільно.

У багатьох галузях промисловості країн Євросоюзу, посилилася конкуренція з боку так званих нових індустріальних країн Азії. У ряді цих країн, крім дешевої робочої сили, активно розвивалися сучасне високотехнологічне і наукоємне виробництво.

У середині 1990-х рр. країни Євросоюзу зробили колосальні зусилля, щоб виконати Маастрихтські нормативи. Протягом 1993-1997 р. середні темпи інфляції впали з 4,1 % до 1,9 %. Надалі, незважаючи на різке зростання цін на нафту, а в окремі роки і на продовольство, товари та особливо послуги, на початку 2002 р., коли був введений в готівковий оборот євро, в ЕВС вдалося утримати інфляцію в запланованих рамках на низькому рівні. З 1996 по 2003 рр.. роздрібні ціни зросли на 13,2 % [3, ст. 5]. Дефіцит держбюджету в 1993-1997 рр. скоротився з 6,1 % до 2,4 % ВВП. В цілому в 2000 р. країни ЕВС зуміли досягти високого ступеня збалансованості бюджетів. Якщо в 1996 р. бюджетні дефіцити в середньому по країнах, які потім увійшли до ЕВС. перевищували 4 %, то в 2000 р. вони виявилися менше 2 % [3, ст. 4]. ВВП країн ЕВС в 1993-2003 рр. виріс на 25,6 % (у постійних цінах).

Таким чином, валютний союз являвся для Євросоюзу довгостроковим капіталовкладенням, оскільки здатний був створити для західноєвропейської економіки стратегічні переваги, на які вона буде спиратися у своєму розвитку десятиліття по тому. З перетворенням євро в світову валюту Євросоюз позбавляється від більшої частини витрат, пов'язаних з курсовою нестійкістю в його зовнішньоекономічних відносинах.

Євро свідчить про здатність країн Євросоюзу успішно проводити узгоджену політику з питань, що зачіпають самі основи державного суверенітету, і демонструє неправоту скептиків, які вважали неможливим розглядати Європейського союзу як згуртованого конфедеративного утворення. Найважливішим елементом Економічного і валютного союзу стає початкове формування єдиної економічної політики, однорідною і синхронною господарською динамікою. Для цього були визначені спільні цілі напрямки економічного розвитку Євросоюзу.

Дія проведення єдиної валютної політики була створена Європейська система центральних банків (ЄСЦБ), що включає Європейський центральний банк і національні центральні банки інших країн. Його єдиними передплатниками і власниками стали національні банки держав-членів. Побудувавши структури ЕВС, країни Євросоюзу першими у світовій історії створили найбільш вищий щабель інтеграції, який до певного часу розглядався тільки теоретично. Жоден з інтеграційних союзів у світі не має конкретних можливостей і ретельно розроблених планів [5, ст. 44].

Економічний і валютний союз вніс з собою подвійні наслідки. По-перше, він перетворив зону євро в економічне ціле. По-друге, створив потужні важелі для загальноєвропейської консолідації і можливості для того, щоб вплив Євросоюзу на міжнародній арені відповідав його значенню в світовій економіці. Економічні і валютні елементи цієї інтеграції дуже міцно пов'язані органічно і не можуть діяти один без одного.

Список використаної літератури

1. Буторіна О.В. *Науково технічна політика ЄС. Євросоюз на порозі XXI століття Вибір стратегії розвитку 2001*
2. Гріффітс Р.Т. *Основа європейської інтеграції* Поліс. № 4. 2002
3. Гутник В. *Європейський економічний і валютний союз: попередні підсумки і перспективи розвитку* Вітова економіка і Міжнародні відносини. 2005. № 5.
4. Луканін Л.В. *Амстердамський договір новий етап інституційної реформи ЄС* Поліс. 2000. № 5.
5. Троїцький М.А. *Європейський союз у світовій політиці / Міжнародні процеси. 2004 Том 2. № 2 (5).*

The Economic and Monetary union: subtleties of creating

The article reviews the complex process of forming of the Economic and Monetary Union by countries of Western Europe, and considers the difficulties which the members of the Union had to overcome.

Keywords: *Treaty of Maastricht, coalition processes, new industrial Asian countries, the euro, united economic area, European System of Central Banks, economic integration. Commission of the European Communities.*